

flere tusinde Tønder Korn eller mange hundrede Læs Hø eller Tørv — som nu aldeles gaae tabte, for at vedligeholde en enkelt Bønds Privilegier. Det troer jeg mere er til det almene Bøls Fremme, end naar man, for at komme til at boe i lige, smukke og brede Gader, exproprierer Husene, hvilket nu skeer i Kjøbenhavn; thi det kan ikke nytte, at Folk boe i lige Gader, naar de maae betale Smør og Brød i dyre Dømme. Jeg troer, at det er langt vigtigere at fremme Agerdyrkingen, og at enhver Lov, der gaaer ud paa at frugtbargjøre Jorden, er til det almene Vel. Den ærede Majoritet er og maa være enig med os, naar vi see hen til Betænkningens Motiver, hvor der staaer, at ligesaa vist som en Plante ikke kan leve uden Vand, ligesaa vist kan en Plante heller ikke trives, naar den har for meget Vand; thi det er en nødvendig Betingelse, at Vandet bestandig flyder bort. Jeg vil nu bede Enhver, der kjender til Forholdene, at lægge Mærke til, hvorledes der i Engene ved Vandmøllerne staaer en Mængde Græs, saa guult som Halm, uden nogensomhelst Verdi, da ikke engang Kreaturerne ville æde det. Dette er alt en Følge af, at Vandet bestandigt staaer stille. Det ærede Udvalg har erkjendt, og Majoriteten, som var imod Forslaget, har erkjendt, at Vandet skal have frit Løb paa Landet, hvilket er nødvendigt, thi Planten, vor vigtigste Artikel, kan ikke trives, naar Vandet staaer stille. Altsaa ere de enige med os i, at der maa gøres Alt, for at bortlede det skadelige Vand, som gjør Jorden ufrugtbar, og som saaledes strider mod det almene Bøls Tørv. Jeg skal med disse Ord anbefale Forslaget til det ærede Thing.

Lehmann: Jeg skal blot udbede mig Tilladelse til at rette et Spørgsmaal til den ærede Forslagsstiller. Hans Motivering gik ud paa, at man ved Anvendelse af Expropriation mod Møller skulde have tilstrækkelig Garanti mod virkelige Misbrug i de to Omstæn-

digheder, at Amtsraadet og Landvæsenscommissionen skulde skjønne, at det var nødvendigt, og at det almene Vel fordrede det. Jeg troer, at jeg med Hensyn til dette Punkt ikke vil have ondt ved at blive enig med den ærede Forslagsstiller. Men er Meningen ikke den, at de, der skulle betale Expropriationen, ere villige til at betale den. I saa Tilfælde er det min Overbeviisning, at det aldrig vil komme til Anvendelse, uden hvor der er Tale om store Interesser. Tre Vedkommende villige til at betale fuldstændig Erstatning, saa maa Møllen vige — det Betænkkelige derved forekommer mig at være, hvis Meningen skulde være den, at saafremt nogle Enkelte forlangte Expropriation, og der var fundet Grund dertil af Amtsraadet og Landvæsenscommissionen, da skulde disse ikke blot kunne tvinge Mølleren til at nedlægge Møllen mod fuldstændig Erstatning, men ogsaa alle de andre Lodseiere, som slet ikke havde nogen saadan Attraa, til at deeltage i Betalingen af Expropriationen. I saa Tilfælde vilde det forekomme mig at gaae udenfor de sædvanlige Forestillinger, idet man ikke blot vilde tvinge Mølleren til at sælge, men ogsaa tvinge Folk til at købe Møllen for at nedlægge den, Folk, som ikke paa nogen Maade havde tilstøttet dette, og paa den anden Side vilde den store Garanti falde bort, ved hvilken jeg troer enhver Møller vilde finde sig tilfredsstillet, at Bestemmelsen ikke vilde blive bragt til Anvendelse, uden hvor der var aldeles tilstrækkelig Grund dertil. Er det altsaa Meningen, at de, der skulle betale Erstatningen, have deres frie Villie, og altsaa maae være blevne enige, før de kunne udøve Tvang mod Mølleren, skal jeg stemme for Forslaget, men jeg vil ikke kunne tiltræde den Paastand, at nogle Enkelte, naar de kunne faae en sagkyndig Paafjendelse for, at det er ønskeligt, skulle kunne tvinge, ikke alene Mølleren til at sælge, men ogsaa Naboen til at købe.